

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

KRASZNA

HONISMERETI ESSZÉ

**FARKAS ESZTER
KOLOZSVÁR
BÁTHORY ISTVÁN ELMÉLETI LÍCEUM**

2014

Kolozsvárról jövet, a Meszesről Zilahra vezető kanyargós út hasonlít egy hullámvasútra, igaz ez egy út szempontjából nem dicséretes tulajdonság. Az autóknak óvatosan kell közlekedniük errefele, s ahogy lassan kihajtunk az erdőből, Zilah tárul a szemeink elé, de nem állunk meg, hanem áthajtva a körforgalmon lehajtunk az első jelzőlámpáig. Amikor a lámpa zöldre vált balra térünk, folytatjuk utunkat egy darabig jó úton, s utána a gödröket kerülgetve. Hiába, az út rossz, de a végállomás megéri, áthajtunk több kicsi falun, s az út mellett lassan feltűnik a Varsolci víztározó, az itteniek mindennapi nyelvhasználatában „Barázs”, ebből a vízgyűjtőből származik a zilahiak vize, de halászatra és fürdésre is kitűnően megfelel a tó. De itt sem állunk meg, csak akkor lassítunk mikor a távolban meglátjuk a templom tornyát, aztán házakat látunk, s fehér melegházakat, az Alszeget. A tulajdonosok nem csak zöldségtermesztéssel foglalkoznak, ha hátrapillantunk, amikor az elkanyarodó úton továbbhajtunk a színes cserepesvirágok kavalkádja tűnik fel szemeink előtt. Hm, visszafele jövet lehet, hogy kellene venni egy cserép olyan szép, piros begóniát, a másik úgyis ott árvalkodik otthon egyedül.

Nyárközép van, az Alszeg egyenes utcáján öregebb-fiatalabb nének ülnek a kapu előtt árulva házi paradicsomot, hagymát, uborkát és mindent ami van a háznál. Néha átkiabálnak egymásnak, hiszen mindenki ismeri egymást. Utunk a kórház előtt vezet tovább, a játszótér mellett, bal felén a katolikus templom előtti zöld övezet szegélyezi. (1. melléklet) Régi stílusú épületektől, a kommunista „remekművek”-en keresztül a modernekig minden felvonul az út két oldalán. A Kraszna hídján átkelve jobboldalon a Cserey-Goga impozáns, narancssárga iskolaépülete tűnik fel, átellenben a Művelődési ház Petőfi mellszobrával és hamarosan megérkezünk a szépen felújított központba, itt megállunk a cukrászda előtt. A Szilágyság egyik legrégebbi településeihez tartozó Kraszna az ugyanezt a nevet viselő folyó völgyében terül el, s e községközpontoz tartozik Máron, Ráton és Krasznahosszúaszó is.

Központjában több irányból érkező utak találkoznak a késő gótikus stílusban épült templom előtt. Valószínűnek tartják, hogy e tájt helyezkedett el a Kraszna vármegye központját jelentő Krasznavár is, mely ma már nem áll. Neve szláv eredetre utal, Györffy György szerint a név megfelel a Széplak helynévnek, mely udvarhelyet, nagybirtokközpontokat jelentett, mások a „szép víz” jelentést tulajdonítják e névnek.

A Kraszna helynévvel először 1090-ban találkozunk, mint Kraszon civitas, s később egy bizonyos János nevű krasznai ispánról is szó esik, viszont mint megye először a Váradi Regestrumba 1213-ban szerepel Karaszna megye néven, s a 14. század közepétől szinte mindvégig ezen a néven említik.¹

---

¹ Szilágysági magyarok, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, Kolozsvár, 1999, 395. o. (továbbiakban lásd Szilágysági magyarok)

A tatárjáráskor elpusztították a várat, s ezt a várat IV. Béla Valkóvárnál építette újra, s Kraszna ezentúl ide tartozott, birtokába Dancs mestert iktatták be. Időközben sokszor tulajdonost cserélt, Bánfiak, Báthori és Báthoryak váltogatták egymást, meg más kevésbé híres és befolyásos tulajdonosa is volt a birtoknak. 1648-ban II Rákóczy György és neje, Báthory Zsófia birtokába jutott,² de az 1660-1690 közötti török-tatár dúlás teljesen megsemmisíti a falut.

A vármegye szervezését figyelembe véve és azt, hogy Kraszna a főesperesség központja volt, erről egy 1214-es írásos adatból tudunk (Compoltus archidiaconus de Carazna), arra lehet következtetni, hogy a vármegyét még Szent István idejében alapították. Kraszna vármegye az 1876-os országos közigazgatási átszervezés következtében megszűnik, a ezentúl Szilágy megye Kraszna nevű járásának székhelyévé válik a település, s ezzel jelentősen megnő gazdasági, közigazgatási és kulturális befolyása a térségben. A község elindul a polgárosodás útján, kaszinó, olvasóegylet és önkéntes tűzoltó egyesület is alakul. Kézműipara felendül, s a vásárai egyre nagyobbak lesznek, már országosakat is szerveznek évente három alkalommal.³

A templom építésének pontos dátuma nem ismert, de feltehetően a 14. század végén épült, késő gótikus stílusából következtetve. Katolikus templom volt, de hamar elérték a reformáció szelei és a templom 1530-ban gazdát cserélt, a hívek az új vallást választották, s mostanáig is a református hit követői a legnépesebbek a faluban, őket követik az ortodoxok, majd a baptisták.

A templom árkádos, négyfiatornyos toronysisakját 1708-ban építették, és eredetileg zsindelellyel volt fedve, de 1909-ben a torony falait két méterrel megmagasították és a tetőt vörösrézrel fedték, amit nem olyan rég ismét kicseréltek fényes bádogtetőre. Ugyancsak 1909-ben kibővítették a templomot és megépítették a két oldalhajót, ezzel elnyerte a templom mai alakját. A nevezetessége az 1736-ban festett kazettás mennyezet, mely Pataki Asztalos István munkája⁴ és valószínűleg egy mintakönyvet felhasználva készítette. A kazettákon gyönyörűen kidolgozott állatok és bibliai jelenetek láthatóak.

Cserey Farkas otthona volt ez a falu, s a nagyműveltségű botanikus mesterségéhez híven fűvészkertet rendezett be az udvarházától nem messze. A tudós halála után a fűvészkert elpusztult a gondozás hiányában. Híres emberek is vendégeskedtek nála, mint például Fazakas Mihály (neki köszönhetjük a Lúdas Matyit) vagy Kazinczy, aki részletesen leírta az udvarház könyvtárát és műkincseit.⁵

A város megélhetését hosszú ideig nagyrésztben a mezőgazdaság jelentette, s bár a modern idők hatására egyesek nem dolgozzák a földeket, még most is ragaszkodnak hozzájuk.

---

² Wikipédia

³ Crasna.eu/tortenelem/

⁴ Szaszandras.info/ajanlo/muemlekek/kraszna.html

⁵ Szilágysági Magyarok, 402. o.

Még ma is láthatóak azok az óriási hagymatáblák, melyek hosszú ideig uralták Kraszna határát. A településben a kertek tiszták és gyakori látvány a fehér melegház és virágok, A zöldséget a heti vásárokon és a közeli, mint például a zilahi piacon és távoli, bánffyhungyadi piacon értékesítik. A zöldségtermesztésen kívül a krasznai emberek kedvelt foglalkozása szőlőtermesztés, erről még a Kraszna címerében szereplő szőlőtő és szőlőfürt is tanuskodik. A helyiek szavajárása szerint nem literben mérik a bort, hanem vederrel. Napjainkban borversenyeket rendeznek a faluban és külföldi versenyekre is benevezik az itt készült borokat. S a nagyobb rendezvényeken, mint például a Krasznai Napok még jobb kedvre is deríti a résztvevőket a szőlőnedű, vagy akár szép kisasszonyok fején pózol, amikor a néptáncsoport előadása megköveteli.

A Krasznai Napok augusztus utolsó hétfőjén kerülnek megrendezésre, s sok vendégnek örvend a rendezvény. (2. melléklet) Felvonulásokat, táncelőadásokat rendeznek és vendégségbe érkeznek a testvértelepülések vezetői és lakosai is, Imrehegyről és Akasztóról. A Művelődési ház (3. melléklet) kiállításoknak és más rendezvényeknek ad helyet. S ha kíváncsiak vagyunk a krasznaiak tehetségeire, akkor megnézhetjük a Helyi tehetségek gáláját, mely immár hagyománnyá vált, itt helyi tehetségek mutatják be a közönségnek tudásukat. A sportot kedvelők sem fognak unatkozni, hiszen tollaslabdabajnokságot és labdarúgó bajnokságot is szerveznek és újabban kézilabdát is. Gyermekprogramokban sincs hiány, gyerekkorom kedves emlékei a tevékenységek, ahol lapot és arcot mázolhattunk, összeragaszthattuk a ragasztanivaló, de gyakrabban az ujjunkat, és játszhattunk a velünk egyidősökkel. De akár az aranylakodalmukat ünneplő idős házaspárokkal is együtt ünnepelhetünk, hisz a Krasznai napok keretén belül őket is megünnepeli a község. A Krasznai Napokat tűzijátékkal zárják, s kicsik-nagyok lelkesen nézik az égen nyíló tűzvirágokat.

Kulturális rendezvényekben nincs hiány, amint azt a falu internetes oldala is hirdeti, a faluban a Krasznai Napokon kívül néptáncalálkozó, szüreti ünnepség, színjátzó gála vagy akár a Krasznai Férfiak Napjai is megrendezésre kerül. Ezekről tájékoztat és beszámolókat közöl a Kraszna nevű kulturális falukrónika, mely immár sok évet megért. De nem csak a rendezvényekről írnak benne, hanem minden fontos dologról, úgy mint a polgármesteri hivatal döntéseiről, a felújított kórházzal, esetleg ínycsiklandó receptekről, de akár a diszlexiáról is olvashatunk. A XVII. évfolyam számaiban pedig egy Malom utcai mester, Dimény Sándor költeményét is közölték, mely szeretett utcájáról, a Malom utcáról és annak történetéről szólt.

”Utca, utca, Malom utca,
A folyóval párhuzamba
Átkelni és nehéz rajta,
Hogyha megárad a Kraszna.
Lengő hidat építettek,

Játszóteret készítettek,
Fáradtaknak széket tettek,
Virág csoporttal ékítették.”

1940-ben nemzetközi hírű néptáncscsoport működött itt, a Gyöngyös Bokréta, s ennek a nyomdokaiba lépett az 1990-es években alakult Bokréta néptáncscsoport, mely ápolja a helyi táncokat, dalokat, hagyományokat és lelkesen fellép a rendezvényeken, úgy határokon innen, mint túl. A fellépések mellett a néptáncscsoport a házigazdája olyan krasznai mulatságoknak is, mint a Farsangi-, Pünkösdi- és Katalin-napi táncházak.⁶

Színjátzó és versmondó táborra is sor került, s a legelőn felépült Táborban megrendezték az I. Kraszna menti Népművészeti Tábor, mely nagy érdeklődésnek örvendett, így minden évben megrendezésre került.

A '90-es években újraalakult a Tinikomédiások amatőr színjátzó csoportja, s több megyei, országos és nemzetközi versenyen részt vett és eredményeket ért el a megalakulása óta. A 2013-ban megrendezett ODIF-on (Országos Diákszínjátzó Fesztivál) elnyerték a „Legösszehangoltabb csapatmunka” és a „Legprovokatívabb rendezés” díját, 1. Díj az Erdőszentgyörgy-i Fesztiválon és háromszor Nemzetközi Ezüst minősítést értek el Vasváron Budapesten és Adácson. A Tinikomédiásokat követte az Amarilla, V-VIII osztályosok és a Szivárvány, általános iskolások színjátzó csoportja.⁷

S ha nincs kedve az embernek kultúrára, akkor ellátogathat Kraszna repülőterére. Igen hölgyeim, és uraim, Krasznának van repülőtere, ahol egy sárkányrepülő repíti gazdáját, s az érdeklődőket is fizetség ellenében. De akár a legelőn is meg lehet nézni a lovakat, s a gazdák elviszik az utazót egy darabon a szekerekön, főleg ha ismerik az illetőt. Ha valakinek vásárfiára fáj a foga azt mindig szívesen fogadják a vásári árusok minden kedden. A vásár a művelődési ház háta mögött van, s egyik oldalról egy kertesház, másik oldalról pedig egy, a kommunista időben épült emeletes ház, „tömbház” határolja. A vásár látványosságai közé tartozik a piac terének a sarkában lévő fürdőkád, lehet már elszállították, vagy az idő eltüntette a szem elől, de az itt lévő ártézi kutat nem. Már messziről megcsap a kénköves víz szaga. Rebesgették, hogy fürdőt nyitnak a bűdös víz mellett, bár ha meg is valósul ez a terv, valószínűleg nem a közeljövőben. De a víz egészséges, ha nagyon erősen befogod az orrod s nem nézel oda, nem is hasonlít a záptojás szagához, amikor iszod, s az íze meg nem rossz, igaz kicsit érdekes.. Ilyen kutak itt-ott feltörnek a földből, s némelyikük hosszabb életű, s mások hamar kimúlnak, de a szag ellenére is mindig jó móka a vízben-vízzel pancsolni.

---

⁶ Crasna.eu/tortenelem/

⁷ Uo.

A település rohamos fejlődésnek indult, központja gyönyörűen ki van takarítva, virágágyások mutatják, hogy merre kell fordulnia az autónak, s szökőkút díszileg a virágok között. A templom környéke szépen ki van takarítva, s a templom szép fehéren pompázik a téren. (4. Melléklet) Az utak rendbe vannak téve, igaz még itt-ott akadnak lyukacsosak, de a nagy részük le van aszfaltozva. Egy szó, mint száz takaros kis községközpont Kraszna, szorgos és dolgos néppel megáldva, akik igencsak vendégszeretőek.

Én már nem is tudom, hogy mikor kezdődött az én ismeretségem Krasznával, talán még a szüleim sem emlékeznek. Csak annyit tudok, hogy gyerekkorom nagy részét itt töltöttem, s nagyim háza egy fontos pontja gyerekkorom ködös mesevilágának. Ha azt kérdezik tőlem, hogy miért jöjjön valaki Krasznára azt mondanám, hogy azért mert otthon, a nagy vándorlásban nekem legalább is az volt egy-két hétre, néha többre minden nyáron. Mert békés és szép. Mert teli van virággal. Mert az emberek kedvesek és van humorérzékük. A legelőn túli erdőben kirándulni lehet, s gombászni. S tiszta, mert hiszen nem a Csáki szalmája ez, hogy szanaszét legyenek a dolgok. S most induljunk vissza, fejezzük be a kocsikázást ott, ahol elkezdtük. Zilahun.

Bibliográfia

- Szilágysági magyarok, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, Kolozsvár, 1999
- Crasna.eu
- Szaszandras.info/ajanlo/muemlekek
- Kraszna, kulturális falukrónika, XVII. évfolyam 1-12. Szám
- Wikipédia

1. melléklet

2. melléklet

3. melléklet

4. melléklet

